

METROPOOLREGIO

ROTTERDAM DEN HAAG

Rekeningcommissie 2 juni 2025

Agenda

Datum	02-06-2025
Aanvang	18:00
Locatie	MRDH, Westersingel 12, Rotterdam
Voorzitter	M. Siegelaer
Eindtijd	20:00

01.00 Opening en mededelingen

1. Agenda Rekeningcommissie MRDH 2 juni 2025

02.00 Benoeming waarnemend voorzitter

Gevraagd aan de Rekeningcommissie: Het lid dhr. E.H Klaarhamer te benoemen als waarnemend voorzitter van de Rekeningcommissie.

03.00 Jaarstukken MRDH 2024

Gevraagd aan de Rekeningcommissie: Het bespreken van de concept jaarstukken MRDH 2024 en het algemeen bestuur te adviseren over de vaststelling van de Jaarrekening 2024 van de MRDH. Reflecteren op de concept in een oogopslag (deze wordt ter vergadering met u gedeeld)

3.1 Jaarstukken MRDH 2024

3.2 Aanbiedingsbrief raden voorlopige jaarstukken MRDH 2024

3.3 Accountantsverslag jaarstukken MRDH 2024

3.4 Controleverklaring jaarstukken MRDH 2024

3. Aanbevelingen rekeningcommissie bij jaarrekeningen tm 2024

04.00 Verslag vorige vergadering

Gevraagd aan de Rekeningcommissie: Het conceptverslag van de vergadering van de Rekeningcommissie d.d. 27 mei 2024 vast te stellen Kennisnemen van het conceptverslag van de vergadering van de Rekeningcommissie d.d. 2 december 2024.

METROPOOLREGIO
ROTTERDAM DEN HAAG

05.00 Vooruitblik volgende vergadering

Gevraagd aan de Rekeningcommissie: Kennis te nemen van de voorgestelde agenda-onderwerpen voor de volgende vergadering van de Rekeningcommissie d.d.8 december 2025.

06.00 Ter informatie

Reactie uitkomst onderzoek eindejaarsbrief tijdig melden begrotingswijzigingen Ter zienswijze: Ontwerpbegroting MRDH 2026 en beleidsnota reserves, voorzieningen en fondsen 2025 Tot en met 7 juli ligt de Ontwerpbegroting MRDH 2026 en de Beleidsnota reserves, voorzieningen en fondsen 2025 ter zienswijze bij de 21 MRDH-gemeenten. Meer informatie hierover kunt u vinden op onze [website](#).

[6.1 Brief Rekeningcommissie reactie onderzoek eindejaarsbrief](#)

07.00 Rondvraag en sluiting

1. Agenda Rekeningcommissie MRDH 2 juni 2025

Het bestand 1. Agenda Rekeningcommissie MRDH 2 juni 2025 kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.

Het originele bestand kunt u hier vinden: https://mrdh.notubiz.nl/document/15564600/1/7f2b1bdd-cad6-417f-b293-a22cf3e0f00a?connection_type=1&connection_id=9363053

3.1 Jaarstukken MRDH 2024

Het bestand 3.1 Jaarstukken MRDH 2024 kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.

Het originele bestand kunt u hier vinden: https://mrdh.notubiz.nl/document/15564601/1/096dd5bc-00ae-497d-a642-27430c23480b?connection_type=1&connection_id=9363055

3.2 Aanbiedingsbrief raden voorlopige jaarstukken MRDH 2024

Het bestand 3.2 Aanbiedingsbrief raden voorlopige jaarstukken MRDH 2024 kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.

Het originele bestand kunt u hier vinden: https://mrdh.notubiz.nl/document/15564602/1/42d3a6af-d7e1-42f5-9e8f-fd04ff64b4ca?connection_type=1&connection_id=9363055

Gemeentelijke
Accountantsorganisatie
Den Haag

Accountantsverslag 2024 MRDH

GAD/2025.29

29 april 2025

Spui 70, 2511 BT Den Haag

secretariaatgad@denhaag.nl

www.denhaag.nl

Inhoudsopgave

Accountantsverslag 2024 MRDH	1
Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Samenvatting: Onze oordelen en boodschappen	4
Controlebevindingen: Concessies en subsidies	5
Controlebevindingen: IT-beheersing	7
Controlebevindingen: WNT, SiSa en rechtmatigheid	8
Controlebevindingen: Fraude en jaarverslag	9
Financiële positie	11
Ontwikkelingen: Verantwoording en controle	13
Bijlage 1: Controleverschillen	14
Bijlage 2: Onderzoek jaarverslag	15
Bijlage 3: Fouten en onzekerheden SiSa-tabel	16
Bijlage 4: Fouten en onzekerheden SiSa-tabel	17
Bijlage 5: Onafhankelijkheid	18
Bijlage 6: Communicatie	19

Voorwoord

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Onlangs hebben wij de controle van de jaarrekening 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) afgerond. De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Onze controle is uitgevoerd met inachtneming van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Controleverordening MRDH en het Controleprotocol accountantscontrole en rechtmatigheidsverantwoording MRDH jaarrekening 2024. Onze controle resulteert in een oordeel over de getrouwheid van de jaarstukken en de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen. Voor de oordeelsvorming hebben we conform het Bado een goedkeuringstolerantie van 1% voor onjuistheden en 3% voor onzekerheden toegepast. Bij een exploitatieomvang van € 647 miljoen is dit € 6,5 miljoen respectievelijk € 19,4 miljoen. De rapportagetolerantie is € 0,125 miljoen. Dit verslag bevat de uitkomsten van onze controle.

Met vriendelijke groet,
Origineel getekend door

Gemeentelijke Accountantsorganisatie Den Haag
Den Haag, 29 april 2025
M. Perkgöz RA

Samenvatting: Onze oordelen en boodschappen

Goedkeurende controleverklaring jaarrekening MRDH

Onze controle van de jaarrekening heeft geleid tot een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de SiSa bijlage. Het totaal aan afwijkingen is lager dan de goedkeuringstoleranties voor onjuistheden (€ 6,5 miljoen) en voor onzekerheden (€ 19,4 miljoen). Tevens is voldaan aan de WNT en zijn bevindingen over de bijlage Single Information Single Audit lager dan de goedkeuringstolerantie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Wij hebben de rechtmatigheidsverantwoording, als onderdeel van de jaarrekening 2024, van de MRDH gecontroleerd. De rechtmatigheidsverantwoording is (getrouw) in de jaarrekening opgenomen en geconstateerde afwijkingen hoger dan de rapportagegrens zijn voldoende in de paragraaf Bedrijfsvoering toegelicht. Het betreft afwijkingen voornamelijk door het niet naleven van aanbestedingsrichtlijnen bij diverse opdrachten en verplicht te rapporteren begrotings-overschrijdingen en -overschrijdingen. Begrotings-overschrijdingen en -overschrijdingen zijn in de jaarstukken adequaat toegelicht.

Het niet naleven van aanbestedingsregels bij diverse opdrachten uit zich met name in de volgende punten:

- Jaarlijkse opdrachten die onterecht niet (Europees) aanbesteed worden.
- Aanbestedingswijze is soms niet aantoonbaar.
- Bestedingen via derden zonder directe opdracht van de MRDH.

Advies: Wij adviseren een 4-jaars raming te maken en tijdig de juiste aanbestedingsvorm te kiezen.

Concessies openbaar vervoer en subsidieprojecten

De jaarstukken (balans, paragrafen en staat van baten en lasten) geven toereikend inzicht in de concessies en subsidieprojecten waaronder het meerjarig beeld en de voortgang van de realisatie in het verslagjaar. De operationele voortgang is hierbij bepalend voor de inschatting van het nog af te rekenen subsidiebedrag. Deze schattingen bevatten onzekerheden, maar die blijven binnen de toegestane marges en hebben in het meerjarige perspectief geen financieel effect. Sturing op basis van (verwachte) voortgang blijft lastig door afhankelijkheid van derden. Zorgvuldige en tijdige afstemming met vervoerders en overige subsidie ontvangers heeft daarom blijvende aandacht.

Controlebevindingen: Concessies en subsidies

Concessies

Financiële situatie OV-concessiehouders

De OV-concessiehouders hebben nog steeds te maken met financiële druk door hoge energieprijzen, inflatie, personeelstekorten en de nasleep van COVID-19. Hoewel het aantal reizigers weer toeneemt, zijn de inkomsten nog niet volledig hersteld. De Vervoersautoriteit stuurt (financieel) bij waar mogelijk en informeert gemeenten regelmatig.

Om het verlies aan inkomsten te compenseren, heeft het Rijk tussen 2020 en 2022 rijksmiddelen beschikbaar gesteld via de Beschikbaarheidsvergoeding (BVOV). In 2023 is deze vervangen door de Transitievergoeding (TVOV). De afrekening over 2022 is inmiddels door het Rijk vastgesteld. De verantwoording TVOV over 2023 vindt nu in de jaarrekening 2024 van de MRDH plaats. De MRDH steunt daarbij op de verantwoording met controleverklaring van de openbaar vervoersbedrijven.

Om het OV toekomstbestendig te houden, geeft de MRDH een extra impuls van € 145 miljoen aan RET, HTM en EBS voor de periode 2024–2030. Deze impuls wordt gefinancierd uit bestaande BDU-middelen, wat ten koste gaat van andere infrastructurele en verkeersprojecten. Wij hebben de MRDH geadviseerd om het budget actief te blijven monitoren. Ons advies is opgevolgd.

Dreigende bezuinigingen op specifieke uitkeringen (SPUK's)

Het huidige kabinet wil specifieke uitkeringen vanaf 2026 overhevelen naar het Gemeente- en Provinciefonds, met een bijbehorende bezuiniging van 10%. Dit zou voor de MRDH en de Vervoerregio Amsterdam aanvankelijk neerkomen op een jaarlijkse korting van € 110 miljoen. Na intensief overleg tussen de vervoersautoriteiten en het Rijk zijn de plannen voor de overheveling teruggedraaid. Dit geldt nog niet voor de bezuinigingsplannen.

Beheersing van risico's rondom aflossingsverplichtingen

De aflossingsverplichtingen “aangaande de door de MRDH aan de vervoerders verstrekte leningen” worden voldaan uit subsidies die de MRDH verstrekt voor de uitvoering van de concessies. Bij ernstige financiële problemen kan dit de bedrijfsvoering van de vervoerders onder druk zetten en risico's opleveren voor de continuïteit.

Om deze risico's te beperken, heeft de MRDH diverse beheersmaatregelen genomen. Zo kan zij als financier, aandeelhouder (bij RET en HTM) en concessieverstrekker actief toezicht houden. Daarnaast dienen het rollend materieel en de infrastructuur als onderpand voor leningen. Bij betalingsproblemen kan de MRDH ook concessiebetalingen inhouden of gebruikmaken van haar bevoegdheden als aandeelhouder. Op dit moment zijn geen signalen bekend dat sprake is van mogelijke insolventie bij de vervoerders.

Om het risico voor de financiering door de MRDH van rollend materieel en infra-investeringen bij HTM, RET en EBS af te dekken, bouwt de MRDH een risicoreserve op. Eind 2024 bedraagt deze reserve € 36 miljoen, gebaseerd op de inschatting dat bij een grote financiële tegenslag één maand een concessievergoeding aan frictiekosten nodig is om de continuïteit van het vervoer te waarborgen.

Controlebevindingen: Concessies en subsidies

Concessies openbaar vervoer

In 2024 zijn de oudere HTM busconcessies van 2018 en 2019 en grotendeels van de subsidies van 2023 vastgesteld. Nog niet afgerekend zijn voornamelijk de subsidies voor 2024 (zit in het regulier proces) en nog een aantal aanvullende subsidieverleningen 2022. Door de financiële complexiteit en het tijdstip van het indienen door vervoerders blijkt het in de praktijk lastig om subsidies tijdig vast te stellen volgens de eisen van de Subsidieverordening Vervoersautoriteit.

De MRDH maakt een jaarlijkse inschatting van het af te rekenen subsidiebedrag op basis van de operationele voortgang, waarbij substantiële afwijkingen uit de monitoring in de jaarrekening worden verwerkt vóór de vaststelling. De operationele voortgang is een inschatting gebaseerd op rapportages van de concessiehouders. Aan schattingen zijn inherente onzekerheden verbonden, waardoor wij rekening houden met een schattingsonzekerheid. In het meerjarige perspectief heeft dit verder geen financieel effect, omdat niet meer dan het maximale bedrag van de verleningsbeschikking wordt uitbetaald. Alleen de jaarschijfbedragen kunnen verschillen ten opzichte van de begroting. De schattingsonzekerheid 2024 voor concessies ligt binnen de tolerantiegrenzen van 3% die we hanteren voor de jaarrekening.

De programmatoeelichtingen op de concessies geven toereikend inzicht in de realisatie van de lasten ten opzichte van de begroting. Wel valt het op dat er sprake is van een toenemende onderbesteding bij de RET railconcessie, mede veroorzaakt door vertragingen van projecten in het kader van vervangingsonderhoud infrastructuur. *Advies: Wij adviseren om de inhoud van de voortgangsrapportages en tussentijdse afstemming met vervoerders zorgvuldig te blijven afwegen ten behoeve van het beheersen van het planningsoptimisme.*

Subsidieprojecten verkeer en vervoer

Voor een goede interne beheersing is het belangrijk dat openstaande (oude) subsidieverplichtingen tijdig worden afgehandeld. De MRDH is hierbij afhankelijk van de tijdige verantwoording door de subsidie ontvangers. Tijdens tussentijdse overleggen wordt expliciet aandacht gevraagd voor het op tijd indienen van vaststellingsaanvragen, wat inmiddels heeft geleid tot de afwikkeling van oude verplichtingen.

Voor enkele nieuwe Instroom Nieuwe Trams Haagse Regio (INTHR)-projecten (die al in uitvoering zijn) was ten tijde van onze tussentijdse controle nog geen subsidieverleningsbeschikking afgegeven vanwege een langdurig verschil van inzicht over de subsidiabiliteit van VAT-kosten, vertraging in het indienen van subsidie aanvragen door de uitvoerder én vertraging in de uitvoering. De MRDH heeft eind 2024 de subsidieverleningsbeschikking alsnog afgegeven. Dit betekent dat de lasten voor vergevorderde projecten inmiddels zijn verantwoord.

Voor subsidieprojecten worden de (jaar)kosten ook bepaald op basis van de operationele voortgang van de projecten. Ook hier houden we rekening met een schattingsonzekerheid die voor 2024 binnen de tolerantiegrenzen van 3% valt.

De toelichtingen op de subsidieprojecten in de jaarstukken geven voldoende inzicht in de gerealiseerde lasten, het resultaat en de voortgang van grote projecten. Sturing op basis van (verwachte) voortgang van de (project-)subsidies blijft echter lastig door de afhankelijkheid van derden die projecten plannen en uitvoeren. Het is daarom belangrijk om subsidie ontvangers blijvend aan te sporen om tijdig informatie aan te leveren over de voortgang van projecten, met name als er sprake is van vertragingen, en om deze informatie kritisch te blijven beoordelen. Het is eveneens van belang om blijvende aandacht te behouden voor de voortgang van projecten in eigen uitvoering en eventuele aandachtspunten tijdig in de begroting te verwerken.

Controlebevindingen: IT-beheersing

General IT-controls

Conform onze controleaanpak 2024 hebben wij de General IT-controls (logische toegangsbeveiliging, wijzigingsbeheer, uitbestedingsbeheer en continuïteit) van het geautomatiseerd financieel systeem AFAS (een cloud-applicatie) getoetst. In onze Management Letter 2024 hebben wij gedetailleerd onze bevindingen gerapporteerd, inclusief aanbevelingen. Uit onze tussentijdse controle blijkt dat de MRDH alle noodzakelijke beheersmaatregelen voor AFAS nog niet volledig heeft ingericht. Samenvattend constateren wij het volgende:

- Autorisatiebeheer: Binnen AFAS hebben wij een aantal gebruikers met hoge rechten binnen de applicatie geïdentificeerd. Deze gebruikers zijn direct betrokken bij het primaire proces van de applicatie.
- Continuïteit van intern gehoste toepassingen en wijzigingenbeheer: Back-up en recovery procedures en wijzigingen in de software worden niet actief gemonitord.
- Beheer van leveranciers: De geleverde prestaties in relatie tot de gemaakte afspraken worden niet met de leverancier besproken.
- Uit het zogenaamde ISAE3402 type II rapport van de leverancier blijken geen bijzonderheden.

Advies: Zorg voor strengere controle op gebruikersrechten, implementeer actieve monitoring van back-up- en herstelprocedures, en evalueer regelmatig de prestaties van leveranciers om de continuïteit en veiligheid van het systeem te waarborgen.

Informatiebeveiliging

In 2024 is de MRDH gestart met de inventarisatie van nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging, zoals de BIO2 en de NIS2-richtlijn. De BIO2 stelt aangescherpte eisen aan de bescherming van overheidsinformatie, terwijl de NIS2-richtlijn specifiek gericht is op het vergroten van de digitale weerbaarheid van vitale en belangrijke sectoren. Deze ontwikkelingen stellen hogere eisen aan onder andere risicobeheer, monitoring en incidentrespons. Vanuit onze rol als accountant volgen wij deze stappen nauwgezet en beoordelen wij in hoeverre de MRDH tijdig en

passend anticipeert op deze verplichtingen. Waar nodig adviseren wij over verbetermaatregelen ter versterking van de informatiebeveiliging.

Overige IT-onderwerpen

Conform de ICT-roadmap 2024 heeft de MRDH ingezet op de migratie naar SharePoint om samenwerking en documentbeheer te verbeteren. Daarnaast was er aandacht voor archiefinspectie en ICT-risicobeheer. In de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarstukken 2024 gaat de MRDH nader in op informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer. Wij volgen deze ontwikkelingen en beoordelen de beheersmaatregelen die hieruit voortvloeien.

Controlebevindingen: WNT, SiSa en rechtmatigheid

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT) gecontroleerd. Op grond van de wet is de secretaris-algemeen directeur van de MRDH aangewezen als topfunctionaris. Haar bezoldiging is juist verantwoord in de WNT-paragraaf in de jaarrekening 2024 van de MRDH. De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur, bestuurscommissie Vervoersautoriteit, bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en de secretarissen in 2024 zijn allen onbezoldigd.

SiSa-regelingen

Voor de jaarrekening geldt het SiSa-principe (Single information, Single audit) voor specifieke uitkeringen van het Rijk. De verantwoording hierover vindt plaats via een bijlage bij de jaarrekening en valt binnen de scope van onze reguliere controle, met aanvullende eisen vanuit het Rijk.

Wij hebben de SiSa-prestaties en bestedingen over 2024, zoals opgenomen in bijlage 1 van de jaarrekening van de MRDH, gecontroleerd op basis van de geldende wet- en regelgeving, waaronder de BZK-circulaire en de verantwoordingsbijlage. In de bijlage bij dit verslag rapporteren wij per regeling eventuele financiële fouten of onzekerheden.

Rechtmatigheid

Vanaf 2023 is de MRDH zelf verantwoordelijk voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Hierin wordt verantwoord of voldaan is aan wet- en regelgeving bij de baten, lasten en balansmutaties. De accountant controleert de getrouwheid hiervan en blijft ook een rechtmatigheidsoordeel geven over specifieke uitkeringen (SiSa-regelingen), die circa 95% van de MRDH bestedingen dekken.

De MRDH moet eventuele afwijkingen binnen deze specifieke uitkeringen opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. Het Algemeen Bestuur heeft de rapportage- en

verantwoordingsgrens vastgesteld op respectievelijk € 125.000 en 1% van de totale lasten (€ 6,5 miljoen), volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2024.

Als basis voor de verantwoording voert de MRDH interne controle-onderzoeken uit, met nadruk op criteria zoals voorwaarden, begrotingsdiscipline en misbruikpreventie. Daarnaast wordt de begroting tweemaal per jaar (via de eerste en tweede bestuursrapportage) bijgesteld om begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen.

De rechtmatigheidsverantwoording, opgenomen in de jaarrekening 2024, volgt het voorgeschreven BBV-model. Hierbij zijn onder andere het Treasurystatuut, de financiële verordening, aanbestedingsregels en subsidieverordeningen betrokken. Er zijn geen afwijkingen boven de verantwoordingsgrens. Afwijkingen boven de rapportagegrens (onder andere op aanbesteding en begroting) zijn toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Het niet naleven van aanbestedingsrichtlijnen bij diverse opdrachten, (€ 0,3 miljoen fouten, € 0,6 miljoen onzekerheden) uit zich met name in de volgende punten:

- Het ten onrechte niet (Europees) aanbesteden van jaarlijks terugkerende opdrachten;
- Opdrachten waarbij de gevolgde aanbestedingswijze niet aantoonbaar is;
- Bestedingen aan leveranciers waarbij de MRDH niet de rechtstreekse opdracht verstrekt.

Advies: Wij adviseren om voor alle bestedingen een raming voor de komende vier jaar op te stellen en op basis daarvan een passende aanbestedingsprocedure te kiezen. Het afsluiten van een mantelovereenkomst kan hierbij een passende oplossing bieden.

Tot slot signaleren wij verbetermogelijkheden, met name in de tijdige en volledige beschikbaarheid van de spendanalyse ten behoeve van de interne monitoring op de naleving van aanbestedingsregels en de verantwoording daarover in de rechtmatigheidsverantwoording.

Controlebevindingen: Fraude en jaarverslag

Fraude

Reikwijdte en verantwoordelijkheden

Fraude wordt vaak gezien als diefstal, maar het kan ook betrekking hebben op andere vormen van misbruik, zoals het onterecht verlenen van rechten of het verkeerd gebruiken van informatie. Het kan zowel financiële als niet-financiële schade veroorzaken. Het voorkomen en detecteren van fraude ligt primair bij het bestuur. Onze verantwoordelijkheid is om een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening vrij is van materiële onjuistheden, of deze nu het gevolg zijn van fraude of fouten. Wij zoeken niet actief naar fraude, maar signaleren wel risico's voorafgaand aan onze controle en reageren op signalen van fraude tijdens de controle. Ondanks onze inspanningen is er altijd een kleine kans dat materiële fouten onopgemerkt blijven.

Onze controleaanpak en bevindingen

De controle richt zich op uitgaande geldstromen, managementbeïnvloeding en naleving van regels. We beoordelen onder meer het proces van verplichtingen en betalingen, prestatieleveringen van leveranciers, en subsidies. Er zijn geen meldingen van (vermoedens van) fraude over 2024. In onze controleverklaring lichten wij het onderwerp 'fraude' nader toe.

Beleid en risicobeheersing

De MRDH heeft invulling gegeven aan haar zorgplicht op het gebied van fraudebeheersing door onder meer het opstellen van het Interne Controleplan MRDH 2024 en beleidsnota fraudepreventie, inclusief een frauderisicoanalyse, die in 2024 door het management is vastgesteld.

De beleidsnota fraudepreventie is medio maart 2024 door de MRDH vastgesteld voor onbepaalde tijd en wordt, indien nodig, aangepast op basis van nieuwe fraudecasuïstiek, integriteitsschendingen of relevante ontwikkelingen binnen de

planning- en controlcyclus van de organisatie. De bijbehorende frauderisicoanalyse wordt jaarlijks geactualiseerd en betrokken bij de controle van de jaarrekening van de MRDH. Een frauderesponsplan, waarin wordt beschreven hoe de organisatie optreedt in het geval dat fraudegevallen of integriteitsschendingen zich voordoen, is nog in ontwikkeling en wordt in 2025 afgerond door de MRDH.

Aanvullende toelichting in de Jaarstukken

Hoewel er geen formele verantwoordingsplicht is, wordt door de MRDH het beleid rond fraude en integriteit vrijwillig toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Deze kan verder worden versterkt door ook in te gaan op geïdentificeerde risico's, risicoscores en beheersmaatregelen.

Controlebevindingen: Fraude en jaarverslag

Bevindingen programmaverantwoording en paragrafen

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Controlestandaard 720 onderzoeken wij tevens de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) en paragrafen (hoofdstuk 3) van de jaarstukken. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden of afwijkingen geconstateerd tussen de informatie in de programmaverantwoording en de paragrafen en het beeld van de jaarrekening. De jaarstukken van de MRDH zijn overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgesteld. De MRDH heeft de jaarstukken voor de wettelijke datum van 30 april 2025 aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

Advies: De toelichting in de programmaverantwoording kan worden versterkt door meer inhoudelijke duiding te geven van de oorzaken achter geconstateerde vertragingen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Daarbij verdient het aanbeveling om tevens inzichtelijk te maken wat de gevolgen hiervan zijn voor de budgetten binnen het gesloten systeem van de concessies over de resterende looptijd van deze concessies. Daarnaast adviseren wij om de toelichtingen beknopter en meer in samenhang op te stellen, zodat de informatie overzichtelijker en beter navolgbaar wordt voor de lezer.

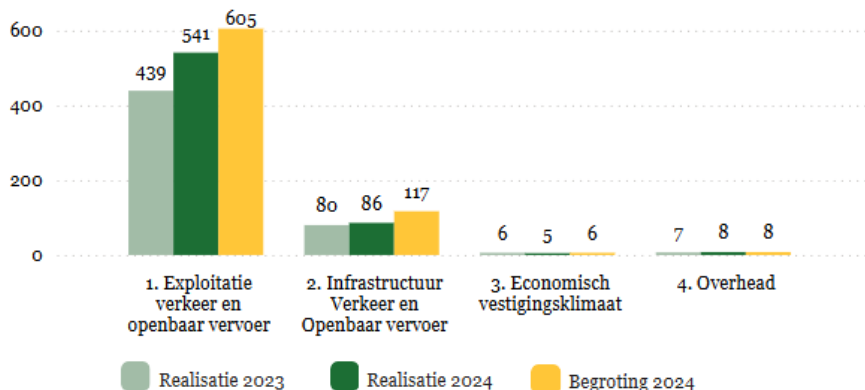
Financiële positie

De financiële positie van de MRDH hebben wij inzichtelijk gemaakt door een analyse van de bestedingen 2024, de toereikendheid van het weerstandsvermogen en de mate waarin financiële risico's voor activiteiten zijn meegenomen. Wij sluiten dit hoofdstuk af met onze analyse van de BBV-kengetallen.

Het gerealiseerde saldo van baten (€ 639,9 miljoen) en lasten (€ 646,6 miljoen) bedraagt, vóór toevoeging aan de reserves, € 6,6 miljoen positief.

De gerealiseerde lasten liggen € 96,3 miljoen lager dan begroot in 2024. Ook bij de gerealiseerde baten is sprake van een substantieel verschil van € 95,5 miljoen ten opzichte van de begroting 2024. Een realistische raming van baten en lasten blijft dan ook een belangrijk aandachtspunt bij de begroting. Daarnaast is de MRDH afhankelijk van derden voor de uitvoering van infra- en verkeersprojecten.

In onderstaande grafiek is per programma weergegeven hoe de middelen in 2024 zijn besteed, in vergelijking met de begroting 2024 en de realisatie over 2023.

Opvallendheden per programma:

Programma 1

De MRDH treedt op als concessieverlener voor acht concessies. Het verschil tussen de realisatie in 2024 (€ 541 miljoen) en de gewijzigde begroting 2024 (€ 605 miljoen) bedraagt € 65 miljoen positief. Hiervan heeft € 64 miljoen betrekking op lagere kosten binnen de exploitatie van de concessies. De grootste afwijking is zichtbaar bij de 'OV Railconcessie Rotterdam', waar € 46 miljoen minder is uitgegeven dan begroot. De lagere lasten zijn toe te schrijven aan diverse oorzaken, zoals vertragingen in de uitvoering, het doorschuiven van werkzaamheden en minder werk.

Programma 2

Het verschil tussen de realisatie in 2024 (€ 86 miljoen) en de gewijzigde begroting 2024 (€ 117 miljoen) bedraagt € 31 miljoen positief. Van dit verschil heeft € 23 miljoen betrekking op lagere kosten bij 'Netwerk openbaar vervoer', grotendeels als gevolg van vertragingen. Daarnaast is bij 'Projectkosten verkeer' sprake van een onderbesteding van € 8 miljoen, eveneens veroorzaakt door vertragingen en minderwerk.

Programma 3 en Overhead

Bij programma 3 en het onderdeel overhead doen zich geen noemenswaardige verschillen voor tussen de realisatie in 2024 en de gewijzigde begroting 2024. Bovendien zijn deze programma's relatief beperkt van omvang binnen het totale begrotingsbeeld.

Financiële positie

Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft vijf financiële kengetallen voor die de financiële positie van overheden inzichtelijk maken en onderlinge vergelijking mogelijk maken. Voor de MRDH bieden deze kengetallen echter beperkt inzicht, vanwege de bijzondere financiering via de BDU en de leningenportefeuille voor het kapitaal van vervoersbedrijven.

Om de financiële positie goed te kunnen duiden, is inzicht nodig in de balans, de financiële risico's en de ontwikkeling van de BDU in relatie tot het meerjarig Investeringsprogramma Vervoersautoriteit (IPVa). Een integrale benadering hiervan is essentieel voor een realistisch beeld van de financiële ruimte op de langere termijn.

Weerstandsvermogen

De solvabiliteit laat zien in hoeverre de MRDH op termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het weerstandsvermogen. Ultimo 2024 bedraagt de weerstandscapaciteit € 36 miljoen, gericht op de financieringsrol richting vervoerders.

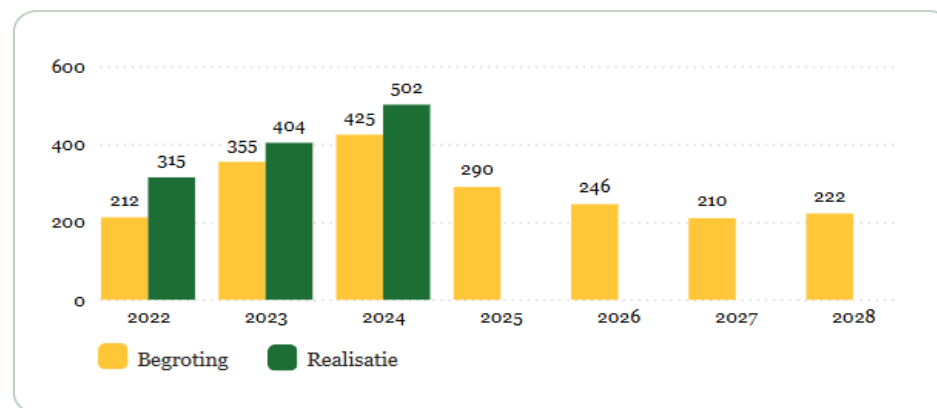
Voor overige risico's binnen verkeer en openbaar vervoer wordt geen aparte weerstandscapaciteit opgebouwd, omdat hier direct kan worden bijgestuurd via prioritering of fasering in het programma Infrastructuur Verkeer en Openbaar Vervoer. De Gemeenschappelijke Regeling bevat geen bepalingen voor het opvangen van tekorten, behalve bij liquidatie.

Naast de risicobuffer van € 36 miljoen beschikt de MRDH over aanvullende instrumenten om terugbetalingsrisico's te beperken, voortkomend uit haar rollen als concessieverlener en aandeelhouder van RET en HTM.

Tijdige risicocommunicatie richting gemeenten is daarbij essentieel en wordt door de MRDH erkend. Er is momenteel geen sprake van duurzame waardevermindering of aanpassing van de risicoberekening.

Ontwikkeling saldo fonds BDU

In 2024 is € 618 miljoen aan rijksmiddelen toegekend voor de BDU-taken en het nog niet bestede deel van het fonds bedraagt momenteel € 502 miljoen.

Er is een verschil tussen de stand van het BDU-fonds eind 2024 en de begroting 2024, wat wijst op planningsoptimisme. Dit optimisme wordt mede veroorzaakt door vertragingen in projecten, vooral bij concessiebeheer- en onderhoudsprojecten, waarvan een deel van het saldo in het BDU-fonds gereserveerd is voor latere jaren. Daarmee moet het saldo niet gezien worden als 'vrij besteedbare' middelen. De MRDH heeft maatregelen genomen om de bestuurlijke wensen, het planningsoptimisme en de budgettaire kaders beter op elkaar af te stemmen. *Advies: Wij adviseren de MRDH om deze verbeteringen voort te zetten.*

De vertraging in de bestedingen heeft geleid tot een toename van de liquide middelen, wat resulteert in hogere rentebaten (€ 20,5 miljoen) door schatkistbankieren. Deze hogere rentebaten worden gebruikt om de lasten van programma's 1 en 2 te dekken, waardoor minder uit het BDU-fonds hoeft te worden onttrokken.

Ontwikkelingen: Verantwoording en controle

In dit hoofdstuk beschrijven wij enkele externe ontwikkelingen die relevant zijn voor de MRDH in dit lopende jaar of de jaren erna. Deze ontwikkelingen hebben wij onderverdeeld naar verantwoording en controle.

Verantwoording

Uitgebrachte documenten commissie BBV

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft documenten uitgebracht die relevant zijn voor uw begrotings- en verantwoordingsstukken:

- De Kadernota Rechtmatigheid 2024 is aangepast op basis van de ervaringen in het eerste verslagjaar van de rechtmatigheidsverantwoording 2023.
- De notitie Structurele en incidentele baten en lasten is op 19 december 2024 aangepast vanwege de publicatie van de Notitie incidenteel-structureel eind 2023. Het betreft vooral afspraken en verduidelijkingen over de toedeling naar incidenteel of structureel.

Wij hebben deze documenten ook betrokken in onze controle.

Herziene materialiteit voor de accountantscontrole vanaf 2025

In verband met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangepast. Met ingang van het controlejaar 2025 geldt een gezamenlijke materialiteitsgrens van 2% van de totale lasten voor zowel fouten als onzekerheden. Het eerdere onderscheid (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden) vervalt hiermee.

Deze wijziging maakt het oordeel over onzekerheden strenger en stelt daarmee hogere eisen aan de opstelling en toelichting van de jaarrekening. Wij houden rekening met deze aanpassing in onze voorbereidingen op de controle van de jaarrekening 2025.

Controle

Reflectie samenwerking en vooruitblik

Voor de jaarrekeningcontrole 2024 is in samenwerking met de MRDH een detailplanning opgesteld met heldere wederzijdse deadlines. De aangeleverde controledocumentatie (inclusief LOTS, SiSa en IT) was volledig, tijdig en van goede kwaliteit.

Wij evalueren na afronding van de controle samen met de MRDH het jaarrekeningtraject.

Bijlage 1: Controleverschillen

Controleverschillen

Voor onze oordeelsvorming is de goedkeuringstolerantie voor onjuistheden 1% (€ 6,5 miljoen), en voor onzekerheden 3% (€ 19,4 miljoen). Het totaal aan bevindingen is lager dan de goedkeuringstoleranties zodat een goedkeurende controleverklaring is verstrekt. Rapportagewaardige financiële onzekerheden en/of onjuistheden hoger dan € 125.000 (Controleprotocol MRDH 2024) zijn als volgt:

Nr.	Omschrijving	Categorie afwijking	Classificatie afwijking
1	De operationele voortgang van de projecten is gebaseerd op schattingen die van begunstigden zijn ontvangen. Aan schattingen zijn inherente onzekerheden verbonden. De schattings-onzekerheden liggen binnen de tolerantiegrenzen van 3%.	Getrouwheid	Onzekerheid
2	Twee facturen zijn onder de crediteuren opgenomen, terwijl MRDH de prestatielevering nog niet heeft vastgesteld. Facturen bedragen totaal € 0,4 miljoen.	Getrouwheid	Fout
3	Onrechtmatige aanbestedingen € 0,3 miljoen (aanbestedingsregels zijn onvoldoende nageleefd)	Rechtmatigheid	Fout
4	Onzekerheden aanbestedingen € 0,6 miljoen (aanbestedingswijze is onbekend)	Rechtmatigheid	Onzeker

Bijlage 2: Onderzoek jaarverslag

Conform [Controlestandaard 720](#) onderzoeken wij tevens het jaarverslag (bestaande uit de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) en paragrafen (hoofdstuk 3) om de consistentie met de gecontroleerde jaarrekening vast te stellen. Deze werkzaamheden hebben een beperktere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Wij hebben geen strijdigheden en materiële afwijkingen geconstateerd tussen de informatie in het jaarverslag en het beeld van de jaarrekening. In onderstaande tabel hebben wij onze bevindingen opgenomen.

Element jaarstukken 2024	Onze bevinding
Aanvaardbaarheid grondslagen	De grondslagen voor de waardering, resultaatbepaling en rechtmatigheidsverantwoording heeft de MRDH opgenomen in paragraaf '5.1 Waarderingsgrondslagen' van de jaarrekening. Wij hebben bij onze controle vastgesteld dat deze aanvaardbaar zijn. De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de hieraan te stellen eisen.
Vereisten BBV	Het jaarverslag en de jaarrekening voldoen aan de eisen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Verenigbaar	Het jaarverslag en de overige gegevens zijn verenigbaar met de jaarrekening 2024.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van onze controlewerkzaamheden.

Paragrafen	De verplichte paragrafen zijn opgenomen. In paragraaf '3.4.5 Bedrijfsvoering' zijn alle rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden die de rapportagegrens overschrijden, toegelicht.
Informatiewaarde	De toelichting in de programmaverantwoording kan worden versterkt door meer inhoudelijke duiding te geven van de oorzaken achter geconstateerde vertragingen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Daarbij verdient het aanbeveling om tevens inzichtelijk te maken wat de gevolgen hiervan zijn voor de budgetten binnen het gesloten systeem van de concessies over de resterende looptijd van deze concessies. Daarnaast adviseren wij om de toelichtingen beknopter en meer in samenhang op te stellen, zodat de informatie overzichtelijker en beter navolgbaar wordt voor de lezer.
SiSa-bijlage	Wij hebben geen controleverschillen geïdentificeerd bij SiSa-uitkeringen (zie nader toegelicht in bijlage 4).
WNT	Wij hebben geen controleverschillen geïdentificeerd.

Bijlage 3: Fouten en onzekerheden SiSa-tabel

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 evenals de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Voor de bevindingen uit onze controle gelden volgens het Bado lagere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

De rapporteringstolerantie per specifieke uitkering is:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1.000.000.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter is dan € 1.000.000.

De voorgeschreven SiSa-bijlage moet door de MRDH samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken uiterlijk 15 juli aanstaande elektronisch bij het Centraal Bureau voor de Statistiek worden aangeleverd.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend.
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend.

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd, die (mogelijke) consequenties hebben voor de vaststelling van de specifieke uitkering of voor het jaarverslag van het Rijk of de provincie. Het is voorgeschreven dat in het accountantsverslag dit model wordt gebruikt. Ook indien er geen bevindingen zijn, dient de tabel te worden ingevuld met de berichtgeverinformatie en de specifieke uitkeringen die zijn verantwoord en onderdeel zijn geweest van de reguliere controle op de jaarrekening. Als er geen bevindingen zijn, blijven de kolommen financiële omvang en toelichting leeg.

Bijlage 4: Fouten en onzekerheden SiSa-tabel

		Berichtgeverinformatie			
		Type overheidslaag:	<i>Gemeenschappelijke regeling</i>		
		Naam berichtgever:	<i>Metropoolregio Rotterdam Den Haag</i>		
		Berichtgevercode:	<i>0830</i>		
		Rapportage-periode:	<i>2024</i>		
		Deze tabel is in het rapport van bevindingen van de accountant te vinden op pagina:			17
		Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	Goedkeurend		
		Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	Goedkeurend		
Fouten en onzekerheden 2024					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E20	1	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Fout	€ 0	N.v.t.
E20	2	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Onzekerheid	€ 0	N.v.t.
E27A	1	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa vervoerregio's)	Fout	€ 647.464	Aanbestedingsregels onvoldoende nageleefd en bestedingen zonder prestatielevering verantwoord.
E27A	2	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa vervoerregio's)	Onzekerheid	€ 545.592	Aanbestedingswijze van enkele opdrachten is onbekend.
E57	1	Tijdelijke regeling specifieke uitkering Zero Emissie Bus 2022-2024	Fout	€ 0	N.v.t.
E57	2	Tijdelijke regeling specifieke uitkering Zero Emissie Bus 2022-2024	Onzekerheid	€ 0	N.v.t.
E84	1	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Fout	€ 0	N.v.t.
E84	2	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Onzekerheid	€ 0	N.v.t.
E105	1	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	Fout	€ 0	N.v.t.
E105	2	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	Onzekerheid	€ 0	N.v.t.
E114	1	Specifieke uitkering OV-gelden; de "Bikker"-middelen en de middelen ter compensatie van de herijking van de gelden voor het studenten reisproduct	Fout	€ 0	N.v.t.
E114	2	Specifieke uitkering OV-gelden; de "Bikker"-middelen en de middelen ter compensatie van de herijking van de gelden voor het studenten reisproduct	Onzekerheid	€ 0	N.v.t.

Bijlage 5: Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid bevestigd

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de accountant mogelijke conflicten met onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van de opdrachtgever. Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de MRDH in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de [Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten](#) (ViO) en van de [Wet toezicht accountantsorganisaties](#) (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het kader van de accountantscontrole 2024 niet is aangetast:

- Wij hebben geen opdrachten uitgevoerd die onze onafhankelijkheid bedreigen.
- Wij hebben onze naleving van externe normen en ons onafhankelijkheidsbeleid met betrekking tot onze controles in 2024 bewaakt.
- Wij bevestigen dat (tot nu toe) aan onze onafhankelijkheidsvoorschriften is voldaan.
- Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitstelsel is gewaarborgd

De GAD heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om de onafhankelijkheid en die van de GAD medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen zijn een onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in onze Gedragscode. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van de GAD en wordt jaarlijks geactualiseerd.

- Jaarlijkse bevestiging van de onafhankelijkheid door alle GAD-medewerkers.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- Intern en extern kwaliteitsonderzoek.
- Reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel.
- Een compliance officer conform [artikel 23, eerste lid Besluit toezicht accountantsorganisaties](#).
- Roulatie van externe accountants op de opdracht.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de wettelijke externe toezichthouder (de gemeentelijke Rekenkamer) en door KOA (Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants) voor NBA/Norea assurance(verwante) opdrachten getoetst.

Intern gerouleerd

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de controle van een organisatie meewerken. Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Relaties met de MRDH geëvalueerd

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen de GAD, alle GAD medewerkers en de MRDH die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd moeten worden.

Bijlage 6: Communicatie

Vereiste communicatie uit onze controlestandaarden

Hieronder treft u een overzicht aan met de vereiste communicatie vanuit onze controlestandaarden. Per onderwerp is aangegeven indien de MRDH hierover wordt geïnformeerd. Aanvullend bespreken wij de Management Letter en het accountantsverslag met de Rekeningencommissie.

Vereiste communicatie uit onze controlestandaarden	Aanpak controle 2024	Management Letter 2024	Accountants-verslag 2024
Reikwijdte & tijdsplanning van de controle, waaronder significante risico's	X	X	X
Kernpunten van de controle	X		X
LOTS interim/eindejaars (inclusief voortgang)		X	X
Eventuele significante tekortkomingen interne beheersing		X	X
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		X	X
Niet-naleven van wet- en regelgeving		X	X
Elementen die van invloed zijn op de controleverklaring		X	X
Onafhankelijkheidsbevestiging		X	X
Elementen die van belang zijn voor toezicht op het financiële verslaggevingsproces		X	X
Kwalitatieve aspecten verslaggeving			X
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			X
Schriftelijke bevestiging van het bestuur en het management			X
Significante aangelegenheden tijdens controle i.v.m. verbonden partijen			X
Verantwoordelijkheden van de accountant			X

Afstemming accountantsverslag 2024

De inhoud van eerdere conceptversies van dit accountantsverslag hebben wij besproken met de secretaris algemeen directeur, concerncontroller en adviseur Financiën.

GAD/2025.30

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

A Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag te Rotterdam (MRDH) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 het overzicht van baten en lasten over 2024;
- 2 de balans per 31 december 2024;
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- 4 de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- 5 de SiSa-bijlage (Single information, Single audit) met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- 6 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld; en
- 7 de Verantwoording Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024, de Controleverordening MRDH (vastgesteld door het Algemeen bestuur op 19 december 2014) en het controleprotocol accountantscontrole MRDH Jaarrekening 2024 dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 6 december 2024. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de MRDH zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van

ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 6,5 miljoen. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 125.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

De GAD maakt zelf een inschatting van de frauderisico's bij de MRDH en vormt zich een beeld over de controlemaatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes en/of niet naleving van wet- en regelgeving van materieel belang te voorkomen. Daarnaast stellen wij vast of deze maatregelen effectief zijn.

Beleidsplan fraudepreventie en frauderisico-analyse

De MRDH heeft invulling gegeven aan haar zorgplicht op het gebied van fraudebeheersing door onder meer het opstellen van het Interne Controleplan MRDH 2024 en de beleidsnota fraudepreventie, inclusief een frauderisicoanalyse, die in 2024 door het management is vastgesteld.

De beleidsnota fraudepreventie is in maart 2024 vastgesteld voor onbepaalde tijd en wordt, indien nodig, aangepast op basis van nieuwe fraudecasuïstiek, integriteitsschendingen of relevante ontwikkelingen binnen de planning- en controlcyclus van de organisatie. De bijbehorende frauderisicoanalyse wordt jaarlijks geactualiseerd en betrokken bij de controle van de jaarrekening van de MRDH. Een frauderesponsplan, waarin wordt beschreven hoe de organisatie optreedt in het geval dat fraudegevallen of integriteitsschendingen zich voordoen, is nog onderhanden.

De MRDH voert systematisch interne controle-onderzoeken uit waarbij de naleving van interne procedures en voorschriften wordt getoetst en aan de directie wordt gerapporteerd. Bij onze controle nemen wij kennis van deze rapporten.

Onze werkzaamheden gericht op de frauderisico-analyse voor de controle van de jaarrekening

Binnen alle organisaties bestaat het risico van het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het management. Dit frauderisico hebben wij in de uitvoering van onze controlewerkzaamheden dan ook geïdentificeerd evenals een frauderisico op de uitgaande geldbeweging. De belangrijkste mogelijkheden voor management manipulatie bevinden zich binnen de handmatige en/of extracomptabele elementen van de controle omgeving, waaronder handmatige journaalposten en de totstandkoming van schattingen. In het kader van onze controle heeft de GAD aandacht besteed aan de interne processen rondom schattingen en aanvullende detailcontroles uitgevoerd.

Daarnaast heeft de GAD aandacht besteed aan de organisatie van het geldverkeer en aan de wijze waarop verplichtingen (rechtmatig conform verordeningen en interne procedures) tot stand komen en door subsidie ontvangers worden nageleefd (middels naleving van het door de MRDH vastgestelde M&O-beleid).

Tijdens de controle van de jaarrekening 2024 zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen. Er zijn geen gevallen van niet naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen, met uitzondering van de door de MRDH aan ons gerapporteerde rechtmatigheidsbevindingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het begrip van de balans, de risico's en de ontwikkeling van de BDU in meerjarig perspectief in relatie tot het meerjarig Investeringsprogramma Vervoersautoriteit (IPVa) is van belang om de financiële positie van de MRDH te begrijpen. Hiervoor zijn ook de BBV-paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing en Financiering in de jaarstukken van belang.

De toekomst van de MRDH bevat (financiële) onzekerheden over reizigersaantallen voor de OV-concessies, prijsontwikkelingen, krapte op de arbeidsmarkt, de groei van de mobiliteit (wegen en spoor), achterblijvende compensatie voor areaaluitbreiding en voor meer trajecten.

De MRDH heeft maatregelen geïmplementeerd om in meerjarig perspectief de bestuurlijke wensen, de financiële risico's, het planningsoptimisme, de budgettaire kaders (BDU) en de meerjarenbegroting (inclusief IPVa) op elkaar af te stemmen. Daarnaast zijn met de OV-concessiehouders (financiële) afspraken gemaakt. Met deze beheersinstrumenten beheerst het bestuur van de MRDH toereikend de financiële risico's en de effecten daarvan voor de financiële positie en de continuïteit.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat:

- Het jaarverslag, zijnde de programmaverantwoording (hoofdstuk 2 onder 'Wat wilden we bereiken' en 'Wat is er voor gedaan'), de paragrafen (hoofdstuk 3), het Voorwoord, hoofdstuk 1 Samenhang en opbouw jaarrekening MRDH, verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.
- Het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.
- De andere informatie opgenomen in het jaarverslag en/of andere in de jaarstukken opgenomen onderdelen met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur van de MRDH is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstreking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

D Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur van de MRDH is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de MRDH, opgenomen bepalingen, zoals

opgenomen in Controleprotocol MRDH Accountantscontrole 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de MRDH in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de MRDH.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, de timing en de omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, de Controleverordening MRDH en het Controleprotocol MRDH Accountantscontrole 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheids-eisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de MRDH.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de MRDH in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de MRDH.
- Het evalueren van de presentatie, de structuur en de inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de MRDH, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de MRDH. Op basis hiervan hebben wij de aard en de omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en de timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 29 april 2025

Origineel getekend door

Gemeentelijke Accountantsorganisatie Den Haag
M. Perkgöz RA
accountant

3. Aanbevelingen rekeningcommissie bij jaarrekeningen tm 2024

Het bestand 3. Aanbevelingen rekeningcommissie bij jaarrekeningen tm 2024 kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.

Het originele bestand kunt u hier vinden: https://mrdh.notubiz.nl/document/15564605/1/bd54ea60-cf61-402c-986e-a4c69b401fce?connection_type=1&connection_id=9363055

6.1 Brief Rekeningcommissie reactie onderzoek eindejaarsbrief

Het bestand 6.1 Brief Rekeningcommissie reactie onderzoek eindejaarsbrief kon niet correct worden ingeladen, het is mogelijk corrupt of beschadigd.

Het originele bestand kunt u hier vinden: https://mrdh.notubiz.nl/document/15564609/1/6342b197-123a-494c-90dd-1f950d0e3cce?connection_type=1&connection_id=9363058